

Briselē, 2024. gada 12. decembrī
(OR. en)

16801/24

VISA 185
ASILE 128
MIGR 460
FRONT 337
IXIM 264
COMIX 507

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Iepr. dok. Nr.:	16195/24
Temats:	“Ceļā uz stratēģiskāku pieeju ES vīzu politikai” – Padomes secinājumi (2024. gada 12. decembris)

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi “Ceļā uz stratēģiskāku pieeju ES vīzu politikai”, kurus Tieslietu un iekšlietu padome apstiprināja 2024. gada 12. decembrī.

Projekts – Padomes secinājumi

“Ceļā uz stratēģiskāku pieeju ES vīzu politikai”

1. Reglamentējot trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu Šengenas zonā un atvieglot likumīgu ceļošanu, ES vīzu politikai ir būtiska un primāra loma Šengenas zonas integritātes aizsardzībā un tās noturības pret migrācijas un drošības problēmām uzlabošanā.

Tajā pašā laikā vīzu politikai ir svarīga nozīme ES starptautiskajās attiecībās, un tai ir ievērojama vērtība gan trešām valstīm, gan ES, atvieglot ceļošanu, veicinot cilvēku savstarpējos kontaktus, kā arī veicinot tūrismu un ekonomikas izaugsmi.

Plašākā ģeopolitiskajā kontekstā tā var uzlabot līdzsvarotāku sadarbību ar partnervalstīm visaptverošu partnerību ietvaros, kas atbalsta ES intereses, vienlaikus rūpīgi apsverot iespējamo ietekmi, jo īpaši uz migrācijas plūsmām un drošības apsvērumiem. Padome atzīst vīzu politikas nozīmi migrācijas partnerības dialogos, mudinot izcelsmes un tranzīta valstis veikt reformas, pastiprināt centienus apkarot neatbilstīgu migrāciju un saskaņot savu politiku ar ES migrācijas un vīzu noteikumiem.

2. Padome uzsver, ka, risinot ar vīzām saistītus jautājumus Padomē, jo īpaši ārpolitikas jomā, pilnībā jāņem vērā migrācijas un iekšējās drošības aspekti. Padome uzsver, cik svarīga ir stratēģiska pieeja vīzu politikai, saskaņā ar kuru lēmumos būtu jāņem vērā visu attiecīgo jomu intereses un ciešā sadarbībā starp Komisiju, Eiropas Ārējās darbības dienestu (EĀDD) un Padomi, lai nākotnē saglabātu ilgtspējīgu vīzu politiku. Ir būtiski, lai lēmumi par vīzu režīma liberalizāciju vai vīzu atvieglošanu tiktu izstrādāti un pieņemti tā, lai neradītu nekādu drošības vai migrācijas risku.

Šajā sakarā Padome uzsver, ka ES ir jāpiemēro visas valdības pieeja, nodrošinot, ka katrā procesa posmā, kad tiek apsvērts dialogs par vīzu režīma liberalizāciju ar trešo valsti vai lēmums par vīzu režīma liberalizāciju, tiek iesaistītas visas attiecīgās Padomes darba sagatavošanas struktūras un pilnībā ņemta vērā ietekme uz politiku, jo īpaši tā, kas saistīta ar tieslietām un iekšlietām. Tā ietver kritēriju izstrādi pārredzamā veidā, lai nodrošinātu, ka pienācīgi tiek risināti gan ārpolitikas, gan iekšējās drošības un migrācijas jautājumi.

3. Bezvīzu ceļošana uz ES ir privilēģija trešo valstu valstspiederīgajiem, sniedzot viņiem priekšrocības, bet arī radot pienākumus, un vienlaikus tas ir spēcīgs Savienības instruments, kas jāizmanto stratēģiskāk. Padome uzsver, cik svarīgi ir, lai trešās valstis, kuras ir ieguvušas atbrīvojumu no vīzas prasības, izmantojot dialogu par vīzu režīma liberalizāciju, pastāvīgi izpildītu noteiktos kritērijus, lai saglabātu pārskatatbildību. Turklāt visām trešām valstīm, kas gūst labumu no bezvīzu ieceļošanas ES, ir pastāvīgi jāievēro kritēriji atbrīvojumam no vīzas prasības saskaņā ar Regulu (ES) 2018/1806.
4. Padome atzinīgi vērtē Komisijas un EĀDD diplomātiskos centienus un aktīvo iesaistīšanos, lai atjaunotu vīzu savstarpējību ar bezvīzu režīma trešām valstīm. Šajā sakarā ir būtiski saglabāt dalībvalstu bezvīzu statusu. Turklāt Padome, ņemot vērā arī vispārējās attiecības ar trešām valstīm un ES intereses, pauž lielu interesi nodrošināt vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret visiem ES pilsoņiem, kad tie ceļo uz trešām valstīm.

5. Lai gan dalībvalstis piekrīt, ka nolīgumi par vīzu atvieglotu izsniegšanu joprojām ir būtiski instrumenti ES attiecībās ar trešām valstīm, Padome atkārtoti apstiprina, ka arvien lielāks uzsvars tiek likts uz to stratēģisku izmantošanu ārējās attiecībās, galvenokārt kā līdzekli plašāku Savienības mērķu sasniegšanai citās politikas jomās, jo īpaši atpakaļuzņemšanas politikas kontekstā. Šo mērķi varētu sasniegt, nākotnē slēdzot īpaši pielāgotus nolīgumus ar konkrētai valstij paredzētiem nosacījumiem, tādējādi kalpojot ES interesēm. Tomēr nolīgumi par vīzu atvieglotu izsniegšanu nebūtu jāuzskata par iepriekš noteiktu pirmo soli ceļā uz vīzu režīma liberalizāciju, bet gan par atsevišķiem lēmumiem. Turklāt pašreizējai praksei, proti, atpakaļuzņemšanas nolīgumu noslēgšanai paralēli vīzu atvieglotas izsniegšanas piešķiršanai, kā priekšnosacījumam arī turpmāk vajadzētu būt būtiskam procesa elementam.
6. Lai veicinātu ES vīzu politikas saskaņotību un ilgtspēju, ES galvenokārt būtu jākoncentrējas uz esošo instrumentu efektīvu un lietderīgu izmantošanu un to turpmāku stiprināšanu un uzlabošanu. Tie cita starpā ietver vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu, Vīzu kodeksa 25.a panta mehānismu, Vīzu informācijas sistēmas (VIS) optimālu izmantošanu un Savienības informācijas sistēmu netraucētu īstenošanu.

Padome uzsver, cik svarīgi ir laikus un efektīvi īstenot ieceļošanas/izceļošanas sistēmu (IIS), Eiropas ceļošanas informācijas un atļauju sistēmu (*ETIAS*) un pārskatīto VIS. Visu minēto informācijas sistēmu uzticama darbība ir būtiska, lai stiprinātu robežu drošību un risinātu iekšējās drošības un migrācijas problēmas, tostarp bezvīzu ceļošanas ļaunprātīgu izmantošanu un atļautā uzturēšanās termiņa pārsniegšanu. Minēto sistēmu darbības novērtējums sadarbības ietvaros palīdzēs formulēt efektīvākus ES risinājumus nākotnes izaicinājumiem.

Padome arī uzsver plašu tiesību aktu kopumu, kas ir pieņemti saistībā ar šīm informācijas sistēmām un to īstenošanu turpmākajos gados, tostarp Šengenas vīzu procedūru digitalizāciju. Pašreizējās digitalizācijas tendences, kā arī sadarbības satvara īstenošana, tostarp automatizēta riska novērtēšana un vairāku identitāšu konstatēšana, nodrošinās plašāku informācijas klāstu par ceļotājiem. Šie uzlabotie dati vēl vairāk veicinās vīzu procedūras, sniedzot iespēju atklāt un samazināt ļaunprātīgu izmantošanu un sekmēt apspriedes un uzraudzību saskaņā ar vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānismu.

7. Padome cer, ka drīzumā tiks pieņemts pārskatītais vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānisms, kas ļaus ES labāk novērst bezvīzu režīmu ļaunprātīgu izmantošanu, tostarp jo īpaši to ļaunprātīgu izmantošanu, ko veic trešo valstu valstspiederīgie, kuri iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumus. Padome ir arī paudusi atbalstu tam, lai stiprinātu to trešo valstu uzraudzību un ziņošanu par tām, kuras gūst labumu no bezvīzu iecelšanas ES. Šī pastiprinātā pārbaude būs svarīga, lai apzinātu un risinātu iespējamās problēmas, un tā veicinās drošāku un noturīgāku Eiropas Savienību.
8. Padome uzsver, ka papildus pārskatīta vīzu režīma atcelšanas apturēšanas mehānisma ātrai pieņemšanai ES ir jā saglabā modrība attiecībā pret pašreizējām un jaunām problēmām, lai novērstu ES vīzu režīma ļaunprātīgu izmantošanu. Šādas problēmas ir sistemātiski jā uzrauga un jā risina, jo īpaši, lai nodrošinātu, ka no vīzas prasības atbrīvotās valstis nekļūst par neatbilstīgas migrācijas centriem. Šajā sakarā trešām valstīm, jo īpaši tām, kas robežojas ar ES, ir steidzami un būtiski saskaņot vīzu politiku ar ES vīzu režīmu, lai samazinātu iespējamu ļaunprātīgu izmantošanu un nodrošinātu bezvīzu režīma starp ES un šīm valstīm ilgtspēju. Vīzu politikas saskaņošana ir vienlīdz svarīga arī tām trešām valstīm, kuras ir iesaistījušās dialogā ar ES par vīzu režīma liberalizāciju, kas ietver šo kritēriju. Lai gan ES būtu jāturpina diplomātiskie kontakti un augsta līmeņa kontakti ar trešām valstīm, tā sagaida no tām reālu apņemšanos veikt nepieciešamos pasākumus, lai efektīvi vērstos pret pārkāpumiem.

9. Padome atzīst, ka ES būtu jāveic turpmāki pasākumi, lai mazinātu risku, ka patvēruma meklētāji ļaunprātīgi izmanto vīzas. Lai samazinātu to gadījumu skaitu, kad trešo valstu valstspiederīgie iesniedz patvēruma pieteikumus pēc ieceļošanas Šengenas zonā ar vīzu, un lai iegūtu pilnīgākus statistikas datus par šo parādību, Padome uzsver, ka patvēruma procedūrās ir sistemātiski jāpārbauda dati VIS un jāreģistrē sekmīgi patvēruma pieteikumi. Šāda prakse nodrošina, ka tiek pienācīgi ņemta vērā pieteikuma iesniedzēju vīzu vēsture, un stiprina ES spēju efektīvāk pārvaldīt patvēruma pieteikumus. Ciešāka sadarbība un datu apmaiņa starp vīzu un patvēruma iestādēm, pieredzes apmaiņas veicināšana, kā arī attiecīgo datu integrācija un analīze ES līmenī ir efektīvas patvēruma pārvaldības elementi.

Šajā kontekstā ir arī ļoti svarīgi, lai pārskatītā *Eurodac* nodrošinātu pienācīgu satvaru, lai pēc iespējas drīz varētu glabāt plašāku datu klāstu par patvēruma meklētājiem. Šajā nolūkā Padome aicina turpināt īstenot pārskatīto VIS līdztekus *Eurodac*, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis efektīvi apmainās ar informāciju par vīzu pieteikumu iesniedzējiem, palīdzot apzināt iespējamās drošības un migrācijas problēmas un nodrošinot starpsistēmu statistiku. Ilgtermiņā saistīto statistiku sadarbības satvarā sniegs Centrālais ziņošanas un statistikas repozitorijs (*CRRS*). Tomēr, kamēr tas nav panākts, Padome mudina Komisiju turpināt pētīt iespēju labāk izmantot *eu-LISA* statistikas datu sniegšanas spēju, tostarp kopīgoto datu analīzi, kas varētu palīdzēt apzināt mainīgās tendences un uzlabot riska analīzi.

10. Labi funkcionējoša atgriešanas un atpakaļuzņemšanas sistēma palīdz apkarot neatbilstīgu migrāciju. Vīzu kodeksa 25.a panta mehānisma efektīva izmantošana ir būtisks elements, lai uzlabotu sadarbību ar trešām valstīm atpakaļuzņemšanas jomā. Atzīstot Komisijas, EĀDD un dalībvalstu diplomātiskos un operatīvos centienus un mudinot saglabāt mehānismā ieviesto labvēlīgo dinamiku, Padome uzsver, ka, saglabājot elastību, procesa īstenošana būtu vēl vairāk jāoptimizē, lai izveidotu spēcīgāku un uzticamāku mehānismu. Novērtējot attiecīgās trešās valstis, būtu jāņem vērā arī iespējamie draudi sabiedriskajai kārtībai un iekšējai drošībai, ko rada to valstspiederīgie, kuriem ir pienākums atgriezties. Ir svarīgi, lai attiecīgās trešās valstis darītu visu iespējamo, lai paaugstinātu sadarbības līmeni, jo īpaši attiecībā uz savu valstspiederīgo atpakaļuzņemšanu un visu saistību izpildi saskaņā ar attiecīgajiem atpakaļuzņemšanas nolīgumiem vai vienošanos. Padome uzsver, ka ir jāsniedz skaidrs un vienots vēstījums trešām valstīm – ja saprātīgā laikposmā sadarbība neuzlabosies, tiks īstenoti turpmāki pasākumi. Šajā sakarībā nevajadzētu izslēgt iespēju nākotnē apsvērt 25.a panta mehānisma likumdošanas reformu.
11. Padome uzsver, ka spēkā esošie tiesību akti vīzu jomā ir jāpiemēro saskaņotākā veidā un ka visām dalībvalstīm rūpīgi jāīsteno Vīzu kodekss. Lai to panāktu, svarīgs instruments ir mācības, un dalībvalstīm būtu jāveicina Vīzu kodeksa apmācības izmantošana. Lai panāktu saskaņotu īstenošanu, jāveic turpmāki pasākumi, lai samazinātu „vīzu izdevīgākas iegādes” iespējas, jo īpaši izmantojot spēcīgāku un labāk koordinētu vietējo Šengenas sadarbību.

12. Tā kā migrācijas modeļi attīstās un globālās mobilitātes sarežģītība palielinās, ES ir jāpastiprina kolektīvie centieni aizsargāt savas ārējās robežas un Šengenas zonas integritāti. Padome atzīst, cik svarīgi ir visaptveroši pārskatīt ES vīzu politiku, lai stiprinātu Šengenas drošību un atbalstītu ES migrācijas politikas sistēmu. Pieņemot holistisku un tālredzīgu pieeju, ES var labāk pielāgoties mainīgajai migrācijas dinamikai, novērst tūlītējas migrācijas un drošības problēmas un reaģēt uz tām, kā arī vīzu režīma ļaunprātīgu izmantošanu. Padome pauž gandarījumu par Komisijas apņemšanos izstrādāt Savienības vīzu politikas stratēģiju, kas risinātu gan pašreizējos, gan turpmākos izaicinājumus.
-